

Пислярь Олександра
Аспірантка Херсонського державного університету

Педагогічний процес як об'єкт освітнього менеджменту й управлінської діяльності в закладі освіти

Необхідність наукового підґрунтя управління у сфері освіти призвела до виникнення міждисциплінарної науки освітнього менеджменту, розвиток якої тільки набирає обертів, усе більше уваги приділяється теоретичному осмисленню специфіки галузі та концептуалізації. Складнощі полягають у недосконалості законодавчої бази та правового забезпечення управління освітою, історичні передумови розвитку освітньої галузі, менталітет.

Аналіз поняттєво-категоріального апарату менеджменту в освіті дозволяє виокремити поняття, які використовуються у методичній і науковій літературі з питань управління педагогічними системами. Такими поняттями є «соціальне управління», «освітній менеджмент», «педагогічний менеджмент», «управління в освіті», «школознавство», «керівництво». Спробуємо з'ясувати сутність та специфіку цих понять і визначити їхнє співвідношення та зв'язки. Слід зауважити, що більшість термінів позначають як вид управлінської практики, так і назви дисциплін, які вивчають цю практику. Науковці схиляються до думки, що у контексті соціального управління терміни «менеджмент» й «управління» можна вважати синонімічними [2, с.35]. Наприклад на рівні управління закладом освіти ми можемо говорити як про внутрішньошкільне управління, так і про внутрішньошкільний менеджмент. [4, с.11]. Інші науковці (О. Кузьмін та ін) зауважують, що відмінність між термінами «управління» і «менеджмент» полягає саме в об'єкті. Управління може бути спрямоване на систему, технічні засоби, комп'ютерну мережу тощо. Менеджмент є різновидом управління, направленою виключно на людей (цілеспрямований вплив на групи, колективи працівників, виконавців), а отже є вужчим поняттям

[3, с.10]. В. Крижко зауважує, що концепція освітнього менеджменту трансформує роль педагога у контексті політики, стратегії і тактики закладу освіти, що потребує творчості та гнучкості під час формування установок, мотивів навчання, раціонального використання ресурсів. Зоною відповідальності вчителя є тактика, тобто саме реалізація стратегії та принципів освітнього процесу. Оскільки діяльність вчителя та менеджера пов'язана з організацією діяльності людей і має багато спільного, концепція наукового менеджменту має успішно використовуватись при підготовці та перепідготовці педагогів і керівників закладів освіти [1, с. 10]. Під час аналізу наукової літератури знаходимо поняття «педагогічний менеджмент», який є комплексом принципів, методів, організаційних форм та технологічних прийомів управління освітнім процесом, що спрямовано на підвищення його ефективності [3, с. 12]. О. Мармаза визначає педагогічне управління як практичну діяльність з управління навчально-виховним процесом. Це інтеграція соціального, правового, економічного, адміністративного видів управління, які спрямовані на реалізацію провідної мети виховання, навчання, освіти й розвитку. Як наука, педагогічний менеджмент – це теорія та практика ефективного управління навчально-виховним процесом. [2, с. 10]. Ю. Васильєв надає таке визначення педагогічного управління як педагогічної діяльності – управління вихованням і навчанням підростаючих поколінь. Оскільки педагогічний процес за своєю сутністю є поєднанням навчання, освіти, виховання, що спрямоване на формування гармонійно розвиненої особистості, він має бути контрольованим і керованим. Якщо розглядати управління закладом освіти як комплексну, доцільну, цілеспрямовану взаємодію освітнього менеджера (керівника) з усіма учасниками педагогічного процесу та стейкхолдерами задля координації та узгодження діяльності, упорядкування педагогічної системи та підвищення якості освіти, навчання та виховання, то робимо висновок, що педагогічний процес є одним із об'єктів діяльності керівника навчального закладу.

Використані джерела:

1. Менеджмент в освіті: Підручник / За ред. проф. В. Крижка. – К.: Освіта України, 2020. – 438 с.
2. Менеджмент освітньої організації / О. І. Мармаза. – Х.: ТОВ «Щедра садиба», 2017. – 126 с.
3. Педагогічний менеджмент : навчальний посібник / В. Е. Лунячек. – 2-е вид., випр. – Х. : Вид-во ХарPI НАДУ «Магістр», 2015. – 512 с.
4. Управління навчальним закладом : Навчально-методичний посібник. У двох частинах / О.І.Мармаза, О.М.Касьянова, В.В.Григораш та ін. – Х. : Веста: Видавництво „Ранок”, 2003. – 312 с.